

Podplukovník Ing. Luděk H o d b o d', CSc.

ROZPORY MEZI ÚKOLY A ORGA- NIZAČNÍ STRUKTUROU VOJSKA ÚZEMNÍ OBRANY

V některých článcích, zveřejněných ve vojenském odborném tisku k problematice VÚO (1. - 6.) ale i v materiálech velení AČR (7., 8., 9.), podrobněji rozpracovávajících koncepci výstavby AČR do roku 1996 (10.), jsou uváděny úkoly, které by VÚO mělo nebo mohlo plnit za různých situací, tj. nejen v případě branné pohotovosti státu (při nebezpečí napadení nebo po zahájení agrese), ale i v období míru a nevojenských ohrožení. Jedná se o aktuální tematiku a následující úvahy mohou být důležitým příspěvkem k řešení problémů, které v této oblasti jsou, nebo mohou vzniknout.

* * *

▲ Mezi základní úkoly VÚO v období míru jsou v těchto materiálech zahrnovány zejména:

- příprava velitelů, štábů, vojsk, výzbroje, techniky a materiálu k použití v případě různých druhů ohrožení,
- střežení důležitých vojenských a civilních objektů,
- zabezpečování pořádku na svěřeném teritoriu v úzké součinnosti s policií.

▲ Za základní úkoly VÚO v období narůstání napětí, krizí a nevojenských ohrožení jsou považovány především:

- příprava velitelů, štábů, vojsk, výzbroje, techniky a materiálu k bojovému použití, tj. k vedení bojové činnosti při vojenském ohrožení státu,
- zvýšená ochrana důležitých objektů před možnou činností diverzních skupin protivníka těsně před nebo při případném zahájení konfliktu,
- ochrana a zajišťování pořádku na daném teritoriu, především zvýšením možností zásahu proti případným narušitelům pořádku a bezpečnosti na teritoriu,
- příprava nebo provedení mobilizačního rozvinutí VÚO,
- příprava opatření k obraně SH (příhraničního prostoru), tj. zaujímání prostorů obrany a jejich budování, kontrola a příprava objektů SLO (STO), příprava

k zatarasování prostorů na SH, případně k ničení komunikačních aj. objektů na možných směrech ohrožení ap.,

- zajišťování manévru vojsky na ohrožený směr.

▲ **Úkoly jednotek a útvarů VÚO v období konfliktu** (lokálního, regionálního) **při odrážení útoku agresora** budou závislé na vývoji situace od zahájení napadení. Polní vojsko bude odrážet vzdušné a pozemní úder agresora a to nejen v příhraničním prostoru, ale pravděpodobně i v hloubce území státu (letecké úder na důležité vojenské, hospodářské, správní a jiné objekty, pozemní jednotky a útvary protivníka pronikající na směrech do hloubky území státu, jeho vzdušné výsadky a aeromobilní jednotky vysazené k ovládnutí důležitých prostorů v příhraničním prostoru i v hloubce teritoria, diverzní skupiny k narušení činnosti polních vojsk i teritoria atd.). Značný význam bude proto mít provedení manévru hlavními silami polního vojska na ohrožené směry. V takto vzniklé situaci **může VÚO plnit především následující úkoly:**

- **vedení bojové činnosti při obraně** příhraničního a přilehlého prostoru (**pásma přikrytí státní hranice**), zpravidla v součinnosti s polními vojsky a letectvem (pravděpodobně nejsložitější úkol VÚO),
- **obrana důležitých vojenských a civilních objektů** před jejich napadením nebo ovládnutím vzdušnými výsadky, diverzními skupinami a proniknuvšími pozemními jednotkami protivníka,
- **obrana zajišťování pořádku** na teritoriu (7., s. 44 - 53).

Srovnání požadavků a možností

Je zřejmé, že *mezi výše uvedenými požadovanými (předpokládanými) základními úkoly vojska územní obrany a jeho možnostmi v současné (uvažované) organizační struktuře existují podstatné rozpory, pramenící zejména v nesystémovém přístupu k problematice vytváření a úkolování vojska územní obrany:*

- **problematika VÚO** (stejně jako u celého pozemního vojska) byla řešena od konce. Nejdříve byla vytvořena **organizační struktura** svazků, útvarů a jednotek, určena jejich **dislokace** (často ne podle požadavků zabezpečení obrany státu a potřeb armády, ale v závislosti na souhlasu nebo nesouhlasu představitelů státní správy a obecních zastupitelstev s rozmístěním vojenských posádek a útvarů), byly stanoveny mírové a válečné počty (s přihlédnutím k stanoveným limitům zbraní a bojové techniky) a **teprve potom** se začaly formulovat **úkoly**, jaké by měly nově vytvořené organizační celky v případě ohrožení nebo napadení státu plnit. Zvláště patrné je to právě na vojsku územní obrany, protože v jeho případě se na jedné straně mezi uvažovanými úkoly velmi často objevují i takové, které by mělo VÚO plnit **už v době míru** nebo ohrožení státu (aniž by byla respektována skutečnost, že se zatím předpokládá VÚO mírově nevytvářet) a na druhé straně úkoly, které VÚO zase vzhledem ke své výzbroji a přepravní technice není schopno plnit (viz dále),

- možné úkoly VÚO byly formulovány v době, kdy se teprve uvažovalo o jeho vzniku. Později ale nastal stav, kdy byla vytvořena určitá „unifikovaná“ organizace VÚO, aniž pravděpodobně byly konfrontovány již zformulované požadavky (úkoly) na vojsko ÚO s jeho reálnými možnostmi vyplývajících z jeho navrhované organizace a výzbroje včetně vybavení bojovou nebo dopravní technikou. Jde přitom především o **posouzení jeho palebných možností při ničení obrněných cílů protivníka a jeho manévrových možností**, zejména při vedení manévrové obrany v pásmu příkrytí SH, kdy v podstatě vůbec nejsou brány v úvahu rozdílné manévrové možnosti mechanizovaných (tankových) jednotek (útvárů) protivníka oproti pouze motorizovaným, tj. přesunovaným na NA, ale bojovou činnost v podstatě pěšky vedoucím jednotkám (útvárům) VÚO,
- zpočátku bylo a v některých materiálech dosud je uvažováno splnění některých úkolů vojskem ÚO již v míru (7.), přestože se v současné době předpokládá, že *v míru budou existovat pouze organizační prvky vytvářených brigád a vlastní VÚO bude rozvíjeno až za branné pohotovosti státu*, navíc s poměrně dlouhými lhůtami připravenosti. V této souvislosti by byla asi velmi problematická diskuse o reálnosti použití VÚO a o možné míře splnění před něj postavených úkolů (zejména v pásmu příkrytí na SH) v případě náhlého zhoršení situace a překvapivého vzniku lokálního konfliktu,
- myšlenka a požadavek zabezpečení „celoplošné“ obrany teritoria k tomu účelu vytvořeným vojskem územní obrany je v určitém rozporu se způsobem jeho zformování a zmobilizování. Místo jednotek vytvářených (rozvíjených) v předpokládaném místě (prostoru) jejich působení jsou příslušníci záloh předurčených do VÚO soustřeďováni z poměrně velké plochy teritoria do omezeného počtu posádek, v nichž je provedeno jejich zmobilizování a několikadenní bojové stmelení, přičemž teprve poté lze počítat s případným přesunem zmobilizovaných jednotek VÚO do ohrožených prostorů nebo do prostorů jejich bojového použití. To značně prodlužuje časové možnosti zásahu proti protivníkovi, zejména v pásmu příkrytí na SH, ale i proti jeho průzkumným a diverzním skupinám - tzn., že teritorium se v podstatě místo „příkrytí“ „odkryvá“.

Nutnost systémového přístupu

Systémový přístup k problematice zabezpečení obrany státu měl být ale asi jiný. Nejdříve bylo nutno analyzovat:

- **možná ohrožení** státu včetně posouzení síly ozbrojených sil možného protivníka,
- **možné způsoby** zahájení ozbrojeného (lokálního) konfliktu (jehož cílem nemusí být zničení celého státu, ale jenom např. pouze ovládnutí sporné části státního území),
- **možnosti státu** zabezpečit obranu své nedotknutelnosti a celistvosti, především ke svým ekonomickým možnostem,

- **možnosti armády** odrazit případný útok protivníka vzhledem k stanoveným limitům zbraní a bojové techniky a teprve potom na základě takovýchto a dalších podkladů stanovit úkoly jednotlivých druhů ozbrojených sil (i součástí pozemního vojska), jejich organizační strukturu, dislokaci, mírové a válečné počty i způsob jejich rozvinutí v případě ohrožení státu.

O tom, že se takto skutečně nepostupovalo, svědčí mj. to, že dosud není zformulována ani vojenská doktrína ČR ani strategie obrany státu, která pravděpodobně vojenskou doktrínu nahradí. Negativním důsledkem této nesystematičnosti je skutečnost, že i základní operační a taktické předpisy pro činnost vojsk v poli jsou v současné době zpracovávány bez vymezení strategických úkolů AČR (jak to mj. konstatovali i účastníci *vojenskoteoretické konference konané 16. 12. na 1. fakultě VA*), tzn. že v nich nelze konkrétně reagovat na koncepci obrany státu a že tak musí být zpracovány buď v obecnější podobě nebo budou muset být po přijetí strategie obrany státu upravovány.

Nedodržení uvedené posloupnosti se projevuje v tom, že se nyní řeší dilema, jak splnit úkoly obrany státu s těmi organizačními strukturami, které byly vytvořeny. Že došlo k omylům a chybám, lze ukázat právě na problematické reálnosti (nebo přímo nereálnosti) některých z uvažovaných úkolů vojska územní obrany.

Hlavní úkoly územní obrany

Jako hlavní úkoly vojska ÚO jsou v jednom z posledních materiálů (9.) uvedeny následující:

- a) pro brigády ÚO se smmpr (tj. na bázi mechanizovaných brigád):
 - překrývat státní hranici na ohroženém směru v součinnosti s polním vojskem nebo samostatně,
 - aktivizovat a využívat k obraně vybrané objekty stálého opevnění na státní hranici,
 - bránit obranné postavení (pásmo) v hloubce a na bocích hlavního uskupení polního vojska,
 - budovat postavení v hloubce obrany podle zplánovaného systému obrany (9., s. 7),
- b) pro ostatní brigády ÚO (vytvářené u VDV):
 - budovat záseky a zátarasy na pravděpodobných směrech útoku protivníka,
 - podílet se na provádění pořádkové služby k zabezpečení přesunu polního vojska při zaujímání operační sestavy a na zabezpečení přepravy vojsk přes vodní toky a po komunikacích,
 - bránit důležitá správní centra, ekonomické prostory a komunikační uzly, objekty zvláštního významu pro obranu ČR a bezpečnost obyvatelstva,
 - bránit svěřená území proti činnosti výsadek protivníka, jeho diverzních a teroristických skupin,

- chránit a udržovat spoje, komunikace, ropovody a jiné objekty významné pro obranu,
- provádět záchranné a vyprošťovací práce společně s jednotkami civilní obrany a plnit další úkoly v součinnosti s CO ČR (9., s. 6).

Rozeberu podrobněji některé z těchto uvažovaných úkolů:

■ **Přikrytí státní hranice** (obrana pásma přikrytí na státní hranici) (9., s. 7, 8., s. 15).

Jedním z hlavních důvodů, které vedly ke vzniku vojska ÚO, byl požadavek bránit jím tu část teritoria státu, na němž by byly svazky a útvary územní obrany rozmístěny. Přitom problematičnost současné organizační struktury a způsobu rozvinutí VÚO lze ukázat na způsobu plnění prvního z výše uvedených úkolů VÚO, tj. přikrytí státní hranice.

Základním problémem a současně úkolem pozemního vojska je být připraven odrazit nenadálé napadení protivníka, udržet příhraniční prostor a vytvořit podmínky pro přechod státu a ozbrojených sil na válečný stav. Proto přikrytí státní hranice patří k nejdůležitějším úkolům armády, má strategický význam a rozhodujícím způsobem ovlivňuje vývoj, průběh a trvání konfliktu. Přitom je zřejmé, že k přikrytí SH dochází zpravidla v době, kdy vlastní síly nejsou plně rozvinuty, nemají zaujatou obranu a z činnosti protivníka vyplývá bezprostřední nebezpečí ohrožení (napadení) státu. Tzn., že na přikrytí SH má vliv zejména způsob zahájení a vedení agrese protivníkem, konkrétní situace vlastních ozbrojených sil, charakter terénu a doba, kterou potřebují vyčleněné síly k přikrytí SH a hlavní síly zaujetí obrany (6., s. 65). Možnost a způsob použití VÚO při přikrytí SH budou mj. ovlivněny situací, jaká bude napadení ze strany protivníka předcházet, tj. na tom, zda k agresi dojde:

- po náhlém zhoršení situace, překvapivě,
- po období zhoršování vztahů a provedení příprav.

Rozpor mezi uvedenými požadavky na přikrytí SH a možnostmi VÚO je v případě potřeby splnit spočívá v tom, že VÚO v míru v podstatě neexistuje (nemá existovat) a má se rozvíjet až při uvádění Armády ČR do vyšších stupňů připravenosti, přičemž ale lhůty rozvinutí VÚO jsou výrazně delší než u polního vojska. To ve svém důsledku znamená, že v případě náhlého ohrožení státu se nemůže VÚO na přikrytí SH v žádném případě podílet. A tento úkol bude muset plnit částí sil polní vojsko svými mechanizovanými útvary a svazky, čímž ale dojde k jeho rozptýlení, oslabení jeho sil a možností při vlastním vedení obranného boje (operace), což je v rozporu se zásadami operačního použití AČR (8.).

Podobně rozporné důsledky na plnění úkolu přikrytí SH a obranu určené části teritoria státu má i dislokace i způsob rozvíjení VÚO v příhraniční oblasti. Povoláním záloh do omezeného počtu posádek, v nichž jsou rozvíjeny prapory a brigády ÚO v podstatě znamená, že na určitou dobu (potřebnou na přesun do posádek, vystrojení, zařazení, počáteční stmelení a přesun zpět do příhraničního prostoru), trvající řádově několik dní, jsou v podstatě síly a prostředky potřebné

k obraně příhraničního prostoru vyvedeny mimo něj, a to v době, kdy může být za určitých okolností každá ztracená hodina drahá a nenahraditelná.

Velmi důležité vzhledem k pravděpodobnému charakteru (způsobu vedení) boje v pásnu příkrytí SH (v příhraničním prostoru) s předsunutými odřady a čelními jednotkami (útvary) protivníka (jejich snaha o rychlé proniknutí na výhodných směrech, o rychlé ovládnutí přechodů přes státní hranici a o zabránění vlastním vojskům organizovaně zaujmout obranu a zabránit tak protivníkovi v rychlém pronikání do hloubky státního území atd.) jsou i **reálné bojové (zejména palebné a manévrové možnosti) jednotek a útvarů VÚO**. I v tomto případě je velmi problematické porovnávat, jak výrazně rozdílné možnosti v provádění rychlého manévru do určeného prostoru mechanizovanými (tankovými) jednotkami protivníka (vzhledem k rychlosti a průchodivosti soudobých tanků a BVP po komunikacích i terénu) s možnostmi manévru pěších jednotek VÚO na nákladních automobilech (PV3S aj.) i mnohem výraznější rozdílné palebné možnosti útočníka a obránce (lafetované zbraně tanků a BVP, PTRS, minomety proti ručním zbraním).

Vezmeme-li v úvahu předpokládané šířky prostoru obrany brigády ÚO v pásnu příkrytí SH (10 - 15 i více km) a snahu protivníka dosáhnout nejméně trojnásobné převahy zajištění úspěchu, pak nemohou na rozdílných palebných možnostech nic změnit ani tanková a mechanizovaná rota smmpr brigády ÚO (10 tanků, 10 BVP), protože budou pravděpodobně používány v druhém sledu (záloze) k přehrazování směru pronikání protivníka a **neumožňují dosáhnout hustoty ani jednoho tanku (BVP) na kilometr fronty!** Poměr sil (s využitím programu ARMIS) vzhledem k minimálním bojovým potenciálům ručních zbraní v podstatě nelze ani spočítat a je téměř absolutní v prospěch protivníka. A to nejsou uvažovány i velmi pravděpodobně **výrazné rozdíly v intenzitě a účinnosti palebné podpory letectvem a dělostřelectvem** obou stran (pochopitelně vzhledem k snaze agresora dosáhnout splnění svých cílů co nejrychleji), protože brigáda ani prapory ÚO zatím nemají ve své organizační struktuře nejen dělostřelectvo, ale ani minomety ráže 81 mm, ani protitankové zbraně typu BzK nebo přenosných či lafetovaných PTRS. K bezprostřední PVO jednotek ÚO (např. při úderech bitevních vrtulníků protivníka) mohou být opět použity pouze ruční zbraně - vzhledem k dostřelu a účinnosti lze s jejich využitím počítat pouze z hlediska psychologického působení na příslušníky vlastních jednotek, aby nepodlehli pocitu bezmocnosti.

Z výše uvedeného je zřejmé, že *příkrytí státní hranice vojskem ÚO s v současné době uvažovanou organizací by s velkou pravděpodobností nepřineslo splnění očekávaných cílů a úkolů* a znamenalo by především výrazné ztráty bránících se jednotek VÚO.

■ **Obrana postavení v hloubce a na bocích hlavních sil (9., s. 7, 8., s. 33).**

Dalším z úkolů, které jsou stavěny před VÚO, je požadavek bránit postavení (pásno obrany) v hloubce a na bocích hlavního uskupení polního vojska. Při jeho realizaci v současné podobě VÚO opět vzniká řada problémů a rozporů:

– vzhledem k zatím uvažované výzbroji (ruční zbraně, ruční protitankové zbraně) i předpokládané nižší úrovni výcviku (s přihlédnutím k mírovému nenaplnění) je *velmi problematické počítat s použitím vojska ÚO k obraně proti útočícímu protivní-*

kovi v otevřeném terénu, byť na vedlejším směru, protože VÚO není schopno ničit obrněné cíle protivníka na dostatečnou vzdálenost (dostřel ručních PTZ je do 500 m). To na druhé straně umožňuje jednotkám protivníka s využitím bojové techniky (tanky, BVP, OT) nejdříve z bezpečné vzdálenosti zničit cíle v obranných postaveních jednotek ÚO a pak tato v podstatě beze ztrát ovládnout. Tato skutečnost je o to závažnější, že v tomto případě mohou být za určitých okolností použity k obraně těchto čar i bÚO bez smmpr, tj. bez jakékoliv bojové techniky,

– podobně jako při obraně pásma přikrytí SH vzhledem ke své dopravní technice (převážně nebo pouze NA) VÚO v podstatě není schopno včas a bez velkých ztrát bráněná postavení v případě potřeby opustit a odejít na další postavení v hloubce (viz zdůvodnění výše). Proto je jejich použití na možných směrech útoku protivníka méně vhodné a je opět spojeno s velkou pravděpodobností vzniku značných ztrát, případně i obklíčení a zajetí málo pohyblivých jednotek,

– v podstatě „jednotypové“ brigády ÚO plní bojový úkol v terénu značně rozdílného charakteru (horský, zalesněný a relativně málo zastavěný terén v příhraničním prostoru oproti málo členitému a relativně odkrytému terénu se značnou hustotou zástavby v jiných částech území státu). Tato skutečnost se ale také vůbec nepro-mítla do organizační struktury a druhů výzbroje brigád (praporů) ÚO v závislosti na jejich dislokaci a úkolech,

– bojový úkol nemusí brigáda ÚO (zvláště bÚO se smmpr) plnit v prostoru, v kterém je dislokována, ale v jiném podle potřeby polních vojsk, což je v určitém rozporu s proklamovanou zásadou bránit tu část teritoria, k níž mají příslušníci ÚO osobní vztah.

Z uvedených argumentů a konstatování je zřejmé, že i bránění obranných čar a postavení vojskem ÚO v hloubce státního území na bocích hlavního uskupení polního vojska v současné organizaci VÚO by také s velkou pravděpodobností nepřineslo splnění očekávaných cílů a úkolů a mohlo by znamenat především **výrazné ztráty bránících se jednotek VÚO**. Naopak, v případě přenesení úsilí protivníka na směry bráněné útvary ÚO by mohlo dojít k jeho rychlému proniknutí do hloubky teritoria státu, do boků a týlu hlavních sil polních vojsk a tím i k výraznému snížení pravděpodobnosti úspěšného vedení obranné operace armádním sborem (AČR) a vzhledem k velmi omezeným silám a prostředkům polního vojska v důsledku toho i k ohrožení možnosti odvrácení porážky v ozbrojeném konfliktu (konstatování velmi omezené obranné odolnosti, palebného systému a manévro-vosti vojska územní obrany viz 8., s. 14).

■ **Obrana důležitých objektů před jejich ovládnutím protivníkem (9., s. 6).**

V této souvislosti vystupuje do popředí především požadavek obrany důležitých (velkých) měst, správních a hospodářských středisek, komunikačních a jiných objektů důležitých pro zachování obranyschopnosti státu, přičemž se opět proje-vuje určitý rozpor mezi požadavkem „výzbroj VÚO musí odpovídat požadavkům soudobého boje“ (7., s. 20) a současným stavem. Domnívám se totiž, že *by orga-nizace a zejména výzbroj jednotek VÚO měla více odpovídat charakteru teritoria, v němž se předpokládá plnění bojových úkolů*. Současná výzbroj VÚO (ruční zbra-ně, ruční protitankové zbraně) sice umožňují úspěšné vedení boje v zastavěném

prostoru, ale k jeho vyšší účinnosti schází jak některé prostředky palebné podpory (granátomety, lehké minomety ap.), také ženijní síly a prostředky umožňující zatarasování ulic, prostranství, náměstí ap., i ničení objektů ztěžujících protivníkovi pronikání do hloubky bráněného objektu (města, osady ap.).

■ Vedení manévrové obrany (8., s. 16)

V souvislosti s obranou postavení (čar) v hloubce a na bocích hlavních sil polního vojska *je problematický i návrh na vytváření nového prvku bojové sestavy v brigádách územní obrany pro vedení manévrové obrany - rychlé obrněné skupiny (mobilní obrněné zálohy)*. Z jejího navrhovaného složení (rota až prapor, tanky, BVP, OT, protitankové zbraně, ženijní jednotky ap. (viz 8., s. 16) vyplývá, že **může být vytvořena pouze u brigády ÚO se smmpr.**

Z jejích navrhovaných úkolů (posílení obrany na ohroženém směru, přehrazení vzniklé mezery nebo plnění jiných úkolů vyžadujících rychlou manévrovou činnost a efektivní palebné ničení protivníka) včetně uvažovaného plnění úkolů společně s protitankovou zálohou a pohyblivým odřadem zatarasovacím (viz 8., s. 16) opět vyplývá, že *tento nově navrhovaný prvek v bojové sestavě bÚO v podstatě dubluje činnost druhého sledu nebo spíše vševojskové zálohy brigády* a to tím spíše, že lze oprávněně předpokládat, že smmpr vzhledem k jeho výrazně větší palebné síle a pohyblivosti oproti pěším praporům bude velitel brigády téměř vždy ponechávat ve druhém sledu (VšZ), aby tak měl k dispozici prvek bojové sestavy schopný rychle reagovat na vývoj situace v prostoru obrany brigády.

Uvedený příklad svědčí o tom, že místo reálného zvažování bojových možností jednotek, útvarů a svazků VÚO se projevují snahy o vytváření nových pojmů, případně prvků, aniž by ale měly reálné opodstatnění. Už samo *spojování brigády ÚO s možností vedení manévrové obrany je velmi problematické*, protože k jejímu vedení nestačí pouze jeden smmpr s deseti tanky a deseti BVP. Manévrovou obranu totiž může úspěšně vést pouze svazek nebo útvar, jehož všechny prvky bojové sestavy se svou pohyblivostí a palebnou silou mohou srovnávat s jednotkami protivníka, v jehož prospěch hovoří především výrazná početní převaha na směrech útoku a iniciativa plynoucí z možnosti volby času a prostoru vedení aktivní bojové činnosti.

Další sporné a problematické úkoly

Podobě by bylo možné postupně rozebírat řadu dalších předpokládaných (uvažovaných), ale přitom velice sporných a problematických úkolů VÚO. Např.:

– jakou hodnotou (silou) vojsk ÚO bude nutno ničit vzdušné výsadky protivníka, jestliže ještě v nedávné době se kalkulovalo, že k zničení výsadku protivníka v síle roty je nutné použít minimálně trojnásobnou převahu, tj. mechanizovaný prapor (který přitom musel být zasazen velmi rychle, předpokládalo se do 30 až 40 minut po vysazení výsadku) a přitom je zcela zřejmé, že bojová hodnota pěšího praporu ÚO je mnohem nižší než mechanizovaného praporu? *Je uvedený uvažovaný úkol podložen reálnými kalkulacemi?* Jaká je pravděpodobnost úspěchu při ničení výsadku pouze ručními zbraněmi, bez možnosti jakékoliv palebné podpory

dělostřelectvem nebo alespoň minomety vzhledem k zcela reálnému posílení výsadku lehkými minomety, granátomety, přenosnými PTRS ap.? Kalkulovalo se při stanovování tohoto úkolu, do jaké hloubky a v jaké síle mohou být vysazovány vzdušné výsadky protivníka v návaznosti na možné prostory činnosti jednotek a útvarů VÚO?

Podle mého názoru by v této souvislosti **mohlo být úkolem jednotek (útvarů) VÚO např. obranou důležitých osad (sídlíšť) v týlu prvosledových brigád armádního sboru zabránit vysazení výsadků protivníka v jejich blízkosti, ničit je v průběhu jejich vysazování a nedovolit ovládnutí bráněných objektů výsadky protivníka.**

– jakou naději provést úspěšný manévr do hloubky (např. přivedení manévrové obrany v pásmu příkrytí SH nebo na obranných čarách v hloubce teritoria) má pěší rota nebo prapor ÚO, protože organické nákladní automobily budou muset být vzhledem ke své zranitelnosti rozmístěny ve skrytech mimo opěrné body, což znamená, že při nasednutí na ně musí jednotky ÚO překonat určitou vzdálenost pěšky, když je známo, že nezbytnou podmínkou úspěchu manévru obránce je schopnost provést tento manévr rychleji než útočník?

– jakou bojovou hodnotu (bojový potenciál) má brigáda ÚO se smmpr, o níž se s velkou dávkou nadsázky tvrdí, že je postavena na bázi mechanizované brigády a může tudíž plnit obranné úkoly při boji s jednotkami a útvary protivníka, byť na vedlejších směrech? Kolik obrněných cílů je schopna zničit, aniž by sama neztratila bojeschopnost, tzn. neztratila více než 40 - 50 procent z 10 tanků a 10 BVP?

– jakou část VÚO odčerpá plnění úkolů, jakými jsou např. provádění pořádkové služby při provádění přesunů na teritorium, ochrana a udržování spojů, komunikací, ropovodů a jiných objektů významných pro obranu nebo provádění záchranných a vyprošťovacích prací společně s jednotkami civilní obrany a kolik sil pak zůstane k vlastní obraně teritoria, střežení a ochraně důležitých objektů a ničení výsadků protivníka?

– jak organizovat velení vojskům ÚO - v síti velitele armádního sboru spolu s ostatními mb, nebo v síti náčelníka VDV? Jak bude v takovém případě udržována součinnost mezi mb a BÚO působícími (plnícími obranné aj. úkoly) na stejném teritoriu?

Podrobnější analýza výše uvedených otázek a problémů přesahuje možný rozsah článku, ale z porovnání naznačených problémů a stávajících (uvažované) organizační struktury vojska ÚO je zřejmé, že **úkoly byly vojsku územní obrany stanovovány formálně, s určitým přihlédnutím k potřebám polního vojska, ale bez reálného posouzení skutečných bojových možností jednotek a útvarů VÚO** je splnit za cenu přijatelných ztrát a při zachování vlastní bojeschopnosti pro plnění dalších bojových úkolů - pochybuji, že by se uvažovalo o „jednorázovém použití“ jednotek a útvarů VÚO.

Literatura:

- (1) Sládeček, M., Štěpánek, K.: Jaká by měla být armáda České republiky? Vojenské rozhledy č. 2/93, MO Praha.

- (2) **Zachariáš, M.:** Armáda České republiky a hlavní směry její výstavby. Vojenské rozhledy č. 3/93, MO Praha
- (3) **Martiňák, M.:** Teritoriální síly. Vojenské rozhledy č. 4/93, MO Praha.
- (4) **Antušák, E.:** Zásady výstavby a použití vojsk územní obrany. Vojenské rozhledy č. 4/93, MO Praha.
- (5) **Novotný, K.:** Teritoriální vojsko v systému obrany státu, Vojenské rozhledy č. 7/93, MO Praha.
- (6) **Vlasák, J.:** Možné použití vojska územní obrany. Vojenské rozhledy č. 9/93, MO Praha.
- (7) **Kolektiv:** Sborník podkladových materiálů k řešení problematiky vojska územní obrany. ISS, Brno 1993.
- (8) **Místo, úloha a úkoly armádního sboru za branné pohotovosti státu a v obranné operaci AČR.** Přednáška čj. 08062/2, GŠ AČR/operační odbor, Praha listopad 1993.
- (9) **Místo, úloha a zásady bojového použití brigád územní obrany v nové organizační struktuře AČR.** Přednáška MO AČR, Praha říjen 1993.
- (10) **Koncepce výstavby armády ČR do roku 1996.** Vojenské rozhledy č. 7/93, MO Praha.